

Per ina «scola grischuna cun avegnir»

Ils adversaris da las duas iniziativas dublas preschentan lur arguments e recumondan da refusar las iniziativas da scola

DA MARTIN CABALZAR

■ **En lur conclusiun èn ils represchentanants da la Magistraglia grischuna, dals cussegls da scola e dals mainascola dal Grischun dal tutfatg units: Las duas iniziativas che pretendan «ina democratizaziun» da la scola grischuna ston vegnir refusadas damai ch'ellas èn reacziunaras e manassan noss chantun en ina isolaziun en la cuntrada da furmaziun da la Svizra.** Tenor *Peter Reiser* – che represchenta l'Uniu grischuna da las autoritads da scola (cussegls da scola) che cumpeglia tant vischnancas pitschnas sco grondas e tut las regiuns linguisticas da noss chantun – fiss l'approvaziun da las iniziativas «ina catastrofa» per la cuntrada da furmaziun en Svizra ed en il Grischun. Il chantun vegnessia a s'isolar cumplainamain dal rest da la Svizra e la sviluppaziun d'in agen plan d'instrucziun fissia fitg difficila, custavla e na purtassia nagins progress. Il PI21 saja vegnì sviluppà durant passa 10 onns ed haja custà radund 10 milliuns. Reiser è da l'avis ch'il chantun Grischun na saja betg abel da sviluppar in «meglier» plan d'instrucziun, i manchian per in tal project il temp, ils daners, la savida e las personas competentas. Il PI 21 resguarda ils basegns actuals da nossa societad e preparia ils scolars sin la furmaziun professiunala u sin las scolas suandantas. Ils iniziants veglian manar anavos la roda sin ils «bels temps vegls», applitgond metodash antiquadas e derasond tenutas reacziunaras». Gist en vista a las stentas d'armonisaziun dal sistem da furmaziun sin plaun naziunal fissia ina soluziun solitaria desastrusa per il Grischun. L'elavuraziun e decisiun davart il plan d'instrucziun na dastgian betg vegnir surschadas als politichers, mabain stoppian restar en la competenza da las personas dal fatg, punctuescha Reiser concludend.

Medias ed informatica duain survegnir dapli paisa en il Plan d'instrucziun 21.

MAD

Salvar l'autonomia e la qualitad da la scola

Tenor la mainagestiu da la Magistraglia grischuna *Sandra Locher Benguerel* èn «dumondas impurtantas e centralas da la furmaziun» sco quai ch'ils iniziants postuleschan gia oz regladas en la lescha chantunala da scola. Quella cuntegn en 104 artitgels gia las reglamentaziuns essenzialas davart las finamiras da la furmaziun, davart l'organisaziun da las scolas, la furmaziun da l'instrucziun, l'instrucziun da linguas estras e dumondas da validaziun e promoziun. La lescha saja vegnida discutada durant bunamain in'entir'emna en il cussegl grond e nagin haja

prendì il referendum cunter questa lescha, punctuescha la deputada socialdemocrata. Ed ella punctuescha che la pli gronda part da las pretendiuns per dapli pussaivladads da cundecisiun – che vegnan pretendidas dals iniziants – sajan vegnidas ademplidas en la lescha vertenta.

Il plan d'instrucziun saja in instrument da planisaziun e betg in decret legal. L'approvaziun entras il cussegl grond che vegn pretendida dals iniziants muntassia ina ferma maschaida dals plans operativs e strategics. Consequentamain stuessian er ils plans d'instrucziun da las scolas professiunalas e dals gimnasivs vegnir approvads dal cussegl grond

resp. dal pievel. Dal reminent sajan ils plans d'instrucziun vegnids elavurads en in stgomi intensiv tranter ils pertutgads. Quai garanteschia qualitad e preservia da decisiuns casualas. En ina votaziun dal pievel fissian votantas e votants surdumandads totalmain sch'els avessan da giuditgar davart il plan d'instrucziun che cumpiglia pliras tschients paginas. Ed anc alura pudess il pievel la finala suletamain acceptar u renviar il tal project. La scola saja actualmain londervi d'implementar il PI 21 ed i saja uss impurtant da pudair far las emprimas enconuschientschas cun quel avant che far las optimaziuns necessarias.

Cumpetenzas enstagl cuntegns

Il parsura da las autoritads da scola *Peter Frehner* punctuescha che cun il PI 21 adempleschian ils chantuns l'incumbensa costituziunala d'armonisar ils plans d'instrucziun per uschia ademplir la voluntad dal pievel exprimida en la votaziun da l'onn 2006. La finamira da quest artigel costituziunal è ch'ils chantuns porschian a lur scolaras ed a lur scolars las medemas schanzas da scolaziun e quai independentamain da lur lieu da domicil.

Il PI 21 descriva las cumpetenzas che vegnan pretendidas da las scolaras e dals scolars en il decurs dal temp da scola obligatoric. Tenor definiziun muntia cumpetenza la qualificaziun e la voluntad d'applitgar la savida empendida en la pratica per uschia da dumogn a novas sfidas ed a novs pensums. Sper las cumpetenzas dal rom en ils secturs linguas, matematica, scienzas natiralas, musica e cultura, lavurs manualas vegnan era las cumpetenzas persunalas, socialas e metodicas validadas. L'orientaziun a las cumpetenzas francadas en il PI 21 è tenor Peter Frehner in ulterior svilup da las finamiras da furmaziun en vigur fin quà.

Il Plan d'instrucziun 21 è gia vegnì introduci en 17 chantuns germanofons. L'onn 2019/2020 suondan trais ulteriurs chantuns. En tut ils chantuns ch'han insttada iniziativas per stgassar il plan d'instrucziun han quellas fatg naufragi. Sche il Grischun refusass persul il Plan d'instrucziun 21 stuess el stgaffir in agen plan, procurar sez per la scolaziun e perfecziun da las magistras e dals magisters ed elavurar sez ils meds d'instrucziun necessaris. E quai nota bene en las trais linguas uffizialas sco er en ils tschintg idioms rumantschs. Quai vegness a strapazzar sur onns e decennis las resursas persunalas, finanzialas tant dal chantun sco da las vischnancas. Er en lur interess saja perquai da refusar l'iniziativa, di Frehner.